

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงและการคงอยู่ทางความเชื่อและพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นงานวิจัยพื้นฐาน (Basic research) โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การสังเกต และจดบันทึก ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัยโดยแยกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

จุดประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

จุดประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการคงอยู่ทางความเชื่อและพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

3.1 วิธีดำเนินการ

จุดประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

สำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมทั้งที่คงอยู่และสูญหายไปแล้วในตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

1.1 วัตถุประสงค์การดำเนินการวิจัย เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมมาจัดทำเป็นข้อมูลพื้นฐานของชุมชน โดยมีชุมชนเป็นส่วนร่วม ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมที่ยังคงอยู่และสูญหายไปแล้วในตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

2) เพื่อระบุงการเปลี่ยนแปลงและการคงอยู่ของความเชื่อและพิธีกรรม

1.2 ขอบเขตการวิจัย แบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

1) ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำทางศาสนา ผู้ประกอบพิธีกรรมชาวบ้านที่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลสะเมิงใต้

2) ขอบเขตด้านเนื้อหา

- ความเชื่อและพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ปรากฏอยู่ในตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

- การเปลี่ยนแปลงของความเชื่อและพิธีกรรมตามกระแสสังคม

3) ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษาจากกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

1.3 วิธีการทำวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอน ดังนี้

1) สํารวจข้อมูลทั่วไป โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์

2) ภาคสนาม

2.1) การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมที่ปรากฏใน ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ สันทนากลุ่ม และการสังเกต

2.2) สัมภาษณ์เชิงลึกในบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการ เปลี่ยนแปลงทางความเชื่อและพิธีกรรมรวมทั้งการคงอยู่ โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดย ข้อมูลดังกล่าวได้มาจากปราชญ์ชาวกะเหรี่ยง ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้ประกอบพิธีกรรม ชาวบ้าน กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในตำบลสะเมิงใต้

2.3) สันทนากลุ่ม (ครั้งที่ 1-2) ประกอบด้วยปราชญ์และ ชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเรื่องการเปลี่ยนแปลงข้อมูลทางความเชื่อและพิธีกรรม

1.4 ประชากรเป้าหมาย ในการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ คือ

1) ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในชุมชน

1.5 วิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่ ค้นหาการปรับเปลี่ยน การเปลี่ยนแปลงทาง ความเชื่อและพิธีกรรม

1.6 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ โดยการลงภาคสนามในตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ระยะเวลาในการศึกษาข้อมูลทั้งสิ้น 12 เดือน

2) ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาจากเอกสารที่น่าเสนอแนวคิด ทฤษฎี ได้แก่ ตำรา บทความทางวิชาการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่ออินเทอร์เน็ต รวมถึงฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.7 วิธีการเก็บและประมวลผลที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม

1) สำรวจข้อมูลความเชื่อและพิธีกรรม

2) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

3) เก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่มย่อย

4) จัดการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเก็บข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูลใช้การจดบันทึก การสนทนากลุ่ม และบันทึกเสียงการ สนทนา การสัมภาษณ์บุคคลและภาพถ่าย เพื่อสามารถนำมาวิเคราะห์รายละเอียด และนำมาจัด กลุ่มข้อมูล และสรุปเป็นประเด็นการวิจัย

1.8 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แนวทางสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่เป็นทางการควบคู่ไปกับการสังเกต แบบมีส่วนร่วม

2) การจดบันทึก บันทึกวิดีโอ บันทึกเสียงการสนทนา ถ่ายภาพ เพื่อนำมา วิเคราะห์รายละเอียด

1.9 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิธีวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความ เชื่อและพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง มาวิเคราะห์แล้วจำแนกกลุ่มข้อมูลทางความเชื่อและ พิธีกรรม

2) วิเคราะห์เชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย การสังเกตการณ์การเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อและพิธีกรรม

จุดประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการคงอยู่ทางความเชื่อและพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

สำรวจ รวบรวมและจำแนกข้อมูลทางกับความเชื่อและพิธีกรรมในตำบลสะเมิงใต้

2.1 วัตถุประสงค์การดำเนินการวิจัย คือนำองค์ความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อและพิธีกรรมมาถ่ายทอดให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถรักษาอัตลักษณ์ของกลุ่มตนได้ หรือสะท้อนให้เห็นจุดอ่อนอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อและพิธีกรรมซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์ของตน ทั้งนี้เพื่อให้เห็นคุณค่า ความสำคัญ ร่วมกันรักษาทั้งความเชื่อและพิธีกรรมให้คงอยู่เพื่อแสดงความเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มตน

1) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อและพิธีกรรมในตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

2) เพื่อระบุนการเปลี่ยนแปลงและการคงอยู่ของความเชื่อและพิธีกรรม

2.2 ขอบเขตการวิจัย แบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

1) ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลสะเมิงใต้ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำทางศาสนา ผู้ประกอบพิธีกรรม ชาวบ้านที่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลสะเมิงใต้

2) ขอบเขตด้านเนื้อหา

- การเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อและพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ปรากฏในตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

- ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อและพิธีกรรมตามกระแสสังคม

- ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อและพิธีกรรม

- บุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

- หากความเชื่อหรือพิธีกรรมค่อย ๆ จางหายไปจากชุมชน บุคคล

ในชุมชนจะมีวิธีการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้อย่างไร

3) ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษาจากกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

2.3 วิธีการทำวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอน ดังนี้

1) สำรองข้อมูลทั่วไป โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์และสังเกต

2) ภาคสนาม

2.1) การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อและพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในตำบลสะเมิงใต้ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ สันทนากลุ่ม และการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วม

2.2) สัมภาษณ์เชิงลึกในบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง ปราชญ์ชาวกะเหรี่ยง ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้ประกอบพิธีกรรม กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในตำบลสะเมิงใต้ ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อและพิธีกรรมที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนและการคงอยู่ โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

2.3) สันทนากลุ่ม ประกอบด้วยปราชญ์ชาวกะเหรี่ยง ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้ประกอบพิธีกรรม ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลสะเมิงใต้ ดูการเปลี่ยนแปลงข้อมูลทางความเชื่อและพิธีกรรม รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยน

2.4 ประชากรเป้าหมาย ในการดำเนินการวิจัย คือ

1) ปราชญ์ชาวกะเหรี่ยง ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้ประกอบพิธีกรรม กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในตำบลสะเมิงใต้

2.5 วิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่ ค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อและพิธีกรรม

2.6 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ โดยการลงภาคสนามในตำบลสะเมิงใต้ ระยะเวลาในการศึกษาข้อมูลทั้งสิ้น 12 เดือน

2) ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาจากเอกสารที่นำเสนอแนวคิด ทฤษฎี ได้แก่ ตำรา บทความทางวิชาการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่ออินเทอร์เน็ต รวมถึงฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.7 วิธีการเก็บและประมวลผลที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม

1) สสำรวจข้อมูลความเชื่อและพิธีกรรม

2) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

3) เก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่มย่อย

4) จัดการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเก็บข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูลใช้การจดบันทึก การสนทนากลุ่ม และบันทึกเสียงการสนทนา การสัมภาษณ์บุคคลและภาพถ่าย เพื่อสามารถนำมาวิเคราะห์รายละเอียด และนำมาจัดกลุ่มข้อมูล และสรุปเป็นประเด็นการวิจัย

2.8 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แนวทางสัมภาษณ์เชิงลึกควบคู่ไปกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

2) การจดบันทึก บันทึกวิดีโอ บันทึกเสียงการสนทนา ถ่ายภาพ เพื่อนำมา

วิเคราะห์รายละเอียด

2.9 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิธีวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเชื่อและพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิง

เนื้อหา รวมถึงใช้แนวคิดทฤษฎีการตีความ ปรัชญาการณทางวัฒนธรรม และทฤษฎีทางมานุษยวิทยา และแนวคิดอื่น ๆ มาประกอบ

2) วิเคราะห์เชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย การสังเกตการณ์การเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อและพิธีกรรม และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อและพิธีกรรม

